

Haljala kihelkonna aupaew.

Umbes 2000 inimest wõttis osa langenud kangelaste auks püstitatud ausera
awamisest.

Poole kilomeetri pikkune leinarongikäik wile orkestri saatel surnuaiale.

Pühapäew, 7. september kujunes Haljala kihelkonnale suurpäewaks, ühtlasi ka aupaewaks. Kihelkond tasus oma aumõla langenud kangelastele, püstitades ausera, mille õnnistamise pidustus ja tseremonii toimiski pühapäewal. Juba aegsasti hommitul algas rahwa rändamine Haljala poole, keda piduliku jumalateenistuse ajaks, mida pidas piiskop R u k k kohaliku õpetaja M. N u r m i kaastegevusel, nii palju oli kokku kogunud, et kõik ei mahtunud kirikusse ja kirikutäie wõrra hilisemaid tulijaid pidi väljasseisimiselega leppima.

Rahwarest oli õnnistamise puhuks tulnud kompanii kaitsewäge 5. ühik. jalawäe pataljonist ühes wäeosa lipuga ja Narwast 1. diviisi orkester. Rongikäigu eesotsas riigilipu järele sammusid piiskop R u k k ja õp. N u r m, kellele järgnesid aumõõrad ja pärjad 1. diviisi ning kaitseministeeriumi poolt. Järgnes diviisi orkester ja 5. pat. lipp saatekompaniiga, k. l. Haljala kompanii ja naistodukaitsejad ühtlases wormis, kellele oli lubatud Wiru malewa aastapäewa pidustust ärajäämine kohaliku suurpäewa puhul. Melja kohaliku kihelkonna orkestriga waheldumisi asetustid weel tuletõrjujad, wiis kihelkonna põllumeeste kogu oma lippudega ja teised seltskondlised organisatsioonid rongikäitu, milline Katumäe surnu-

loost andis Haljala õp. Nurm, märkides ära, et samba mõte algatati juba 13. nov. 1921. a kirikundufogu koosolekul, mille järgi asuti korjandust teostama, mis andis tulemusena 35.851 senti samba heaks. Aasta-aastalt lihanud kapitalile weeringuid juurde, kuni käesolewaks aastaks kogunes kapitali ühes protsentidega 218.799 senti. Tellitigi Ed. Jürgensi töökojast Tallinnast sammas ära, millise hinnaks oli 230.000 senti, peale selle aluse ja platsi korraldustööd, millised läksid umbes 13.000 senti maksma. Ka selgitas ta, mis waliti samba asukohaks surnuaed ja mitte käidawate teede ristil asuw plats. Õp. Nurm kōne lõpul mälestati langenuid lauldes laululehtedest „Õnnista looja waimu...“, mille järgi piiskop lõpp-palwe pidas. Esimesena peale piiskoppi sai sõna kol. E õ h m u s kaitseministeeriumist, kes esines wabariigi walitsuse ja kaitseministri nimel, pannes wiimase nimel pärja auserale, soowiga, et tumm kiwi pajataks tulewastele põlwebele nende kangelaste tegudest, kelle auks see sammas püstitatud. Kindral E õ n i s s o n märkis oma kõnes ära tahte rasket katsumisaega meie rahwa elus ilma- ja wabadussõja näol, mis nõudsid hulga meie paremate poegade elu ohwrits. „Wabadussõda oli ajalooline etjam tulewaste põlwele ees, kus meie näita-

ma pidime oma tõlbawust ijeiseiwats riiklikuks eluks,“ lausus hra kindral. Ta asetab pärja esimese diviisi nimel. Wiru maawalitsuse ja maawolikogu nimel pani pärja maawal. esimees K. P a j o s. Pärjagi panid weel kpt. Mets k. l. Wiru malewa ja Haljala mlwf. nimel, naistodukaitse poolt pr. L a a n, Haljala tuletõrje nimel W. S t e i n, Kandle tulet. esitaja, Warangu wallawal. nimel wallawanem T i m m, kihelkonna põllumeeste kogude nimel S t r a u j s, Doobu põllumeeste kogu ja Warangu tulet. esindajad. Terwitustelegramme olid saatnud kaitseminister R ö s t e r, kindr. R o s t a, Wiru kaitsewäeringkonna ülem major Martin, praost Hoffmann ja õp. E d e r b e r g Rahwarest. Õp. Nurm lõpp sõna järgi, milles tänu awaldati kõigile osawõtjatele ja püstitamiseks kaasaaitajatele, lõppes awamistseremonii ühise hümniga. Rahwas hakkas wähehaawal alewiku poole tagasi walguma, kuna kaitsewägi, kaitse liit ja organisatsioonid orkestrite saatel riwiforras lahkusid.

Samba wabastas katteist Haljala koguduse nimel, kes oma kangelaste austamiseks selle püstitanud, õp. Nurm. Rühm kaitsewäelasi salu teeris kolme kogupauguga katteist wabastamise hetkel. Järgnes õnnistamise talitus piiskop Ruffelt kirjasõna „Ole ustaw surmani...“ alusel, kes mainis oma waimulikus kõnes, et need langenud kangelased tahksid, et Eesti oleks waba, millise soowi nad ka kirjutasid üles oma werega, pärides selle eest auwõoni. Lauldi 5 orkestri ühismängu saatel laululehtedest, mida selleks puhuks oli trükitud. Ulewaate samba saamise

ma pidime oma tõlbawust ijeiseiwats riiklikuks eluks,“ lausus hra kindral. Ta asetab pärja esimese diviisi nimel. Wiru maawalitsuse ja maawolikogu nimel pani pärja maawal. esimees K. P a j o s. Pärjagi panid weel kpt. Mets k. l. Wiru malewa ja Haljala mlwf. nimel, naistodukaitse poolt pr. L a a n, Haljala tuletõrje nimel W. S t e i n, Kandle tulet. esitaja, Warangu wallawal. nimel wallawanem T i m m, kihelkonna põllumeeste kogude nimel S t r a u j s, Doobu põllumeeste kogu ja Warangu tulet. esindajad. Terwitustelegramme olid saatnud kaitseminister R ö s t e r, kindr. R o s t a, Wiru kaitsewäeringkonna ülem major Martin, praost Hoffmann ja õp. E d e r b e r g Rahwarest. Õp. Nurm lõpp sõna järgi, milles tänu awaldati kõigile osawõtjatele ja püstitamiseks kaasaaitajatele, lõppes awamistseremonii ühise hümniga. Rahwas hakkas wähehaawal alewiku poole tagasi walguma, kuna kaitsewägi, kaitse liit ja organisatsioonid orkestrite saatel riwiforras lahkusid.

Rahwast oli koos murruna, arwult umbes 2000.

Haljala kihelkond on samba püstitamiseks ja rohke osawõtuga õnnistamise talitusest näidanud, et ta wäärikalt ostab ja tahab oma langenud kangelasi austada.